

A TERJESZKEDŐ SÁRKÁNY FOKOZÓDÓ KÍNAI JELENLÉT KÖZÉP-EURÓPÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

Tarrósy István* – Vörös Zoltán**

*PhD, egyetemi adjunktus – Pécsi Tudományegyetem, Politikai Tanulmányok Tanszék,
tarrosy.istvan@pte.hu

**PhD-hallgató – Pécsi Tudományegyetem, Politikai Tanulmányok Tanszék,
zolivoros@gmail.com

A tanulmány Kína fokozódó gazdasági jelenlétét mutatja be hazánkban és régióinkban, elsősorban a tendenciákra és a lehetőségekre fókuszálva. Az írás igyekszik megvilágítani a térség megváltozó jelentőségét, mely elsősorban a gazdasági válság Nyugat-Európát érő hatásainak köszönhető, majd vázolja Peking jelenlétét a régióban, Magyarország és Lengyelország „vezető” szerepét, Szlovákia, Románia és Szerbia törekvéseit, valamint Csehország „felemelkedését” az autóiparának köszönhetően. Ezt követően a tanulmány Kína közép-európai „terjeszkedését” párhuzamba állítja az ázsiai óriás egyéb térségekben jellemző politikájával, majd foglalkozik a kínai gazdasági és társadalmi problémákkal, melyek lassíthatják vagy megakaszthatják Peking mind gyorsabb térnyerését.

Bevezetés

Ez idáig szinte vitathatatlanul a 21. század legjelentősebb momentuma Kína gazdasági prosperitása, ezzel párhuzamosan a Kelet-felé fordulás, azaz a 'Shift to the East', mely az ázsiai gazdaságok sikeressége mellett a válságok által sújtott 'Nyugat' gazdasági visszaesését hozta. Több más következmény mellett az egyik legfőbb változás a nyugat-európai hatalmak külpolitikai irányváltása, a korábban fenntartásokkal kezelt kínai tőke(vonzás) „hajszolása”. Ezen országok Kína felé fordulása és „gazdasági nyitása” természetesen nem újkeletű, ugyanis az Unió és az ázsiai ország 2003-ban stratégiai partnerségi megállapodást kötöttek, 2004 óta Peking Európa második legnagyobb, Kínának pedig a Közösség a legfőbb kereskedelmi partnere. Amíg azonban korábban a két fél kapcsolatát beárnyékolta az európai részről hangoztatott emberjogi aggályok illetve az (akkori) alacsony minőségű kínai árukat ért kritikák, addig a válság alapvetően írta át ezen rendszereket: Európa nyugati fele (is) a kínai tőkében, annak betelepítésében reménykedik.

Európát és Kelet-Közép-Európát a 2008-2009-es gazdasági válság súlyosan érintette, számos szektor a mai napig nem állt talpra, s az újabb pénzügyi válság tovább gyengítette ezen gazdaságok versenyképességét. Peking már nem csak, mint befektető és beruházó

jelenik meg az európai országok elképzeléseiben, hanem mint hitelező és megmentő, olyan gazdasági partner, mely segíthet a válságból való kilábalásban.

Térségünkben már a 2000-es évek közepén számos ország „szállt harcba” a régiós partnerségért, egyben a kínai tőkéért, egyfajta Európára, Európába nyíló „Kapu”-ként definiálva önmagukat, s reménykedtek a nagy lehetőségekkel kecsegtető kínai logisztikai központok betelepítésében. De a gazdasági világválság, majd az európai pénzügyi- és euróválság következtében kérdésessé vált e „kapu-szerepek”, elképzelések realitása.

A térség élszereplői

Ha kifejezetten a befektetésekre vagy a kereskedelmi kapcsolatokra fókuszálunk, Magyarország kiemelkedő szerepet tölt be a térség Kínával való kapcsolataiban. Régióinkból ugyanis csak hazánk és Lengyelország (Inotai, 2011: 98), valamint a kínai autópiacon betörő Skodának köszönhetően, 2011-től Csehország exportál egy milliárd euró értéket meghaladó mértékben Kínába, miközben import tekintetében is ezen államok az élvonalban, hat, Lengyelország esetében pedig hét milliárd euró meghaladó értékkel. (uo.) Ha az országok méretét és lakosságszámát, vagy a teljes kereskedelemhez viszonyított értékeket vesszük figyelembe, Magyarország kiemelkedő szerepe nyilvánvaló. Az ország különösen fontos szerepet, helyet tölt be Kína külpolitikájában: többek között a kínai bevándorlók legkedveltebb régiós célpontja az ország, térségünkben csak hazánkban működnek Bank of China bankfiókok és Budapesten 2004 ősze óta létezik egy magyar-kínai két tanítási nyelvű iskola is (<http://www.magyar-kinai.hu>).

Magyarország évekkal ezelőtt megcélozta a régiós (vezető) partneri szerep elnyerését: Medgyessy Péter 2004-es pekingi látogatása is ebbe a sorba volt illeszthető, a második Orbán-kormány külpolitikája pedig nyíltan deklarálja a kelet felé fordulást, a kínai kapcsolatok erősítését, egyúttal általában a kínai gazdasági szerepvállalás lehetőségét. Ven Csia-pao 2011. júliusi látogatása pedig úgy tűnt, „helyzeti előnybe” hozza hazánkat a térség többi államával szemben. A kínai miniszterelnök és Orbán Viktor jelenlétében összesen tizenkét egyezmény került aláírásra, melyek némelyike inkább keret-megállapodás, mely a jövőre nézve sokatmondó például az infrastrukturális fejlesztések kapcsán, semmint valódi megállapodás, de található köztük több speciális, konkrét megállapodás is, melyek között említhetjük a Kínai Központi Fejlesztési Bank Magyarországnak adandó egymilliárd eurós külön hitelét, 20 milliárd dollár értékű nemzetek közti kereskedelem elérését, illetve a magyar vegyiparba történő befektetéseket.

2012. május 1-jén Li Ko-csiang kínai miniszterelnök-helyettes, leendő kormányfő is Budapestre látogatott, hogy további egyezményeket hozzanak tető alá, vagy éppen a korábbi egyeztetéseket erősítsék meg, konkrét tartalmakkal töltsék meg. Ez alkalommal hét további egyezmény aláírására került sor, többek között „a Kínai Fejlesztési Bank egymilliárd eurós hitelkeretének tervezett felhasználásával kapcsolatos nyilatkozatot, a Huawei Magyarországon létrehozandó logisztikai központjával, valamint a fővárost a Liszt Ferenc repülőtérrel összekötő gyorsvasúttal kapcsolatos megállapodást írtak alá” (Index, 2012) az együttműködő felek.

Érdeemes azonban röviden felvetni a magyar kül- és kereskedelempolitika, valamint a keleti nyitás politikájának teljes kuszaságát, a sokszor csak retorikai szinten megjelenő kínai partnerséget, a Fellegi Tamás távozásával kialakuló űrt, mely befolyásolhatta az erre oly érzékeny kínai politikát, vagy Orbán Viktor megszellőztetett kínai útjának eltörlését, valamint a sokszor bizonytalan gazdasági helyzetet, hogy megjegyezzük: (kvázi) vezető szerepünk a régióban igen törekeny lábakon áll, s számos ország hajlandó azonnali és teljes partnerséget ajánlani az ázsiai országnak.

Mindazonáltal Lengyelország sem a legtokéletesebb partner szerepében tündökölt manapság, noha a 2012 áprilisában megrendezett Lengyelország-Közép-Európa-Kína gazdasági fórum jelentősége vitán felül óriási volt.

Miközben a térség minden állama Peking kegyeiért hajt, Lengyelországban komoly kritikák jelentek meg 2011 nyarán a kínai partnerséggel kapcsolatban. Annak ellenére, hogy régióbeli szerepük kiemelkedő a kínai befektetések és kereskedelmi együttműködések kapcsán, egy infrastrukturális beruházás ügyében komoly ellentétek kerültek felszínre. A 2012-es labdarúgó Európa Bajnokság kapcsán ugyanis számos beruházás indult meg az országban, s az oly fontos referencia- és piacszerzés céljából a kínai cégek érdeklődését is felkeltették a lehetséges projektek. A COVEC Csoport Lengyelországban akart belépni az európai piacra és be is adta pályázatát a 49 km hosszú, Varsótól a német határig futó autópálya szakaszra. A beruházást, elsősorban a roppant kedvező ára miatt meg is nyerte a kínai vállalat, elnyerve ezzel első európai tenderét. Itt érdemes megjegyezni, hogy a fejlesztést EU-s beruházási forrásokból is finanszírozták, így a közösségi pénzek a kínai beruházók zsebébe folytak, csak hogy 2011 nyarán, 20%-os készütségi szintnél a kínaiak visszaléptek, szerintük ugyanis ilyen alacsony áron lehetetlen megépíteni a szakaszt és a lengyel vállalatok által ajánlott árakkal megegyező összeget kértek volna. A lengyel kormány nem volt hajlandó a módosításra, így az építkezés abbamaradt, komoly sebeket ejtve a két fél kapcsolatán. Mindkét részről kétségek merültek fel a további együttműködést illetően,

egyrészt a további infrastrukturális beruházások kapcsán vált kérdésessé a kínai cégek ajánlatainak elfogadása, másrészt Peking is aggódni kezdett az európai infrastrukturális fejlesztések esetleges megghiúsulása miatt, ezzel párhuzamosan pedig felvilágosító kampányba kezdtek, hogy felkészítsék az Európában ilyen projektekbe vágó cégeket a különböző jogi szabályozások és eljárások betartásának fontosságáról.

E fiaskó ellenére a Lengyelország-Közép-Európa-Kína gazdasági fórum megszervezése komoly lehetőségeket teremtett meg Varsó számára: egyrészt a térség diplomáciai fővárosává vált ezekre a napokra, másrészt Kína figyelmét még inkább Lengyelországra irányították. Egyes források kiemelték: „a rendezvény utolsó napján a [Varsóban] tartózkodó kínai miniszterelnök küldöttségének tagjai hangsúlyozták, hogy a régióban tervezett beruházások középpontja a rendkívüli fejlődési lehetőségekkel rendelkező Lengyelország [lesz].” (Napi Gazdaság, 2012)

A gazdasági-kereskedelmi mutatók tehát hazánk (és a lengyelek) vezető szerepét mutatják a Kínával folytatott kereskedelemben, az export is kiemelkedő, de csak regionális kontextusban: az EU12-k, tehát az új évezredben csatlakozott államok részesedése az exportból mindössze 5% (Inotai, 2011: 98). S bár az import is kiemelkedő és egyfajta hub-, elosztó-szerepet vetít elénk, a nyugat-európai államok is évről-évre több kínai terméket importálnak. A hazánkba érkező kínai termékek aránya mindenesetre kiemelkedő, a kínai az extra-EU import, tehát az Unió tagállamok számait nélkülöző kereskedelem 30%-át adja.

A verseny tehát szoros, s bár a vetélkedés nem zéró-összegű játék, Magyarországnak az óriási piaca és kedvező geostratégiai elhelyezkedése miatt előnyben lévő Lengyelország mellett számos más országgal kell „felvennie a versenyt”, olyan államokkal, melyek később ismerték fel a kínai partnerségben rejlő lehetőségeket, de igyekeznek minél komolyabb és dinamikusabb partneri kapcsolatokat kialakítani Pekinggel.

A „későn ébredők” csoportja

A tanulmány elsősorban Csehországot, Szlovákiát, Romániát és Szerbiát vizsgálja, mint államokat, melyek erőteljes lobbistákat folytatnak a kínai tőkéért és befektetésekért.

Csehország, mely Lengyelországtól és Magyarországtól némileg le volt maradva a kereskedelem tekintetében, egyre komolyabb versenytárs a régióban, a cseh piac ugyanis versenyképes termékekkel képes ellátni Kínát, másrészt export-orientált gazdasága az újabb európai nehézségeket is az ázsiai piacok növekvő keresletével kívánja ellensúlyozni. 2010-ben Prága Kínába irányuló exportja nem érte el az egymilliárd eurót (Inotai, 2011: 98), de azóta elsősorban a söripar, valamint az autógyártás kiemelkedő mértékben növelte a Kínába

irányuló kereskedelmet. A Skoda-konzern a Volkswagen-csoport részeként 2010 óta évi körülbelül 20%-kal tudta növelni gyártását a kínai (és indiai) piacoknak köszönhetően, a német csoport ugyanis a legnagyobb külföldi autógyártó Kínában, 2010-ben majd 2 millió autót tudtak értékesíteni az országban.

Románia Kínával való szoros kapcsolatai a hidegháború időszakát követően semmissé váltak, a kereskedelmi mutatók nem kiemelkedőek (300 millió eurós export, 2,5 milliárd eurós import 2010-ben, Inotai, 2011: 98), Bukarest azonban erős diplomáciai offenzívát indított a komolyabb gazdasági együttműködésekért. Egy román tanácsadó, Doru Lionachescu szerint az elhibázott külpolitika és a Kínával való rosszul kezelt kapcsolatok egyenes következménye, „hogyan lazán [elszalasztották] a lehetőséget, hogy Kína bejárata [legyenek] az EU-ba.” (Románia magyar szemmel, 2011) Érdekes megfigyelni, hogy Románia is még a „kapu-szerep” realitásáról beszél, felidézve a magyar, jó pár évvel ezelőtti retorikát. A diplomáciai offenzíva részeként Emil Boc miniszterelnök 2011 nyarán Pekingbe látogatott, ahol különböző állami támogatási formákat kínált azon kínai cégeknek, melyek befektetnek az országban. (Krónika, 2012)

Szlovákia elsősorban utóbbi években bemutatott gazdasági fejlődése okán került fel a térképre, 2010-ben, Csehországot is megelőzve majdnem egy milliárd euró értékben exportált Kínába, a kínai import azonban jóval elmarad a térség többi országához képest, mindössze 2 milliárd euró (Inotai, 2011: 98), ami egy szempontból tekinthető pozitív tényezőnek is, amennyiben az ország kereskedelmi mérlege kevésbé negatív, mint a térség többi országának, valójában azonban komoly versenyhátrányt jelent.

Az Unióba tartó, a véres és területi vitákkal teletűzdelt közelmúltját hátrahagyó Szerbia is komoly reményekkel fordult a kínai kapcsolatok irányába, s a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok is fellendültek. A két ország között kapocs lehet a „közös” múlt, az el nem kötelezettek mozgalma (Non-aligned Movement, NAM), a kínai harmadik utas politizálás, Pekingnek ugyanis fontosak az ilyen múltbeli kötelek - szinte minden adandó alkalommal ezek felemlegetésével kezdődnek el a kétoldalú tárgyalások. Az el nem kötelezettség szelleme, mint egyfajta elvi fundamentum, többek között a felek egyenlőségéről szól, ezáltal a kölcsönösen hasznos érdekeket helyezi előtérbe. (Tarrósy, 2006: 64)

Szerbiában elsősorban infrastrukturális beruházásokkal vannak jelen a kínaiak (kiemelkedő projekt volt a Zemun-Borca Duna-híd Belgrádban), melyek száma a jövőben minden bizonnyal emelkedni fog a varsói egyeztetéseket követően. (Tanjug, 2012)

Látható, hogy a számos térségbeli állam közül talán Csehországnak van esélye, lehetősége a magyar-lengyel duó „megszorítására”, a kereskedelem volumenének

megközelítésére, márpedig hazánknak és vélhetően Varsónak is az az érdeke, hogy a térség fő és bizonyos szempontok szerint kiemelt partnere legyen Pekingnek. Azonban Kína jelenléte szemmel láthatóan egyre erősebb a régióban, akár csak a világ minden egyes részén – és ez a jelenlét sok esetben hasonlít is a kínai terjeszkedés más térségekben bevett jellemzőire.

Kína globális terjeszkedése

Számos párhuzam vonható a régiós elképzelések és Kína globális terjeszkedése között: ahogyan többek között Afrikában (Tarrósy, 2008) vagy Közép-Ázsiában (Vörös - Tarrósy, 2012), Peking pénzt – többek között hiteleket, beruházásokat, fejlesztéseket – hoz, és piacot, nyersanyagot, tapasztalatot, referenciákat szerez. Lehetetlen tételesen felsorolni az afrikai infrastrukturális beruházásokat, a közép-ázsiai út- és vasút-építéseket, melyek a kínai piacszerzést hivatottak segíteni. De hasonló folyamatok zajlódhatnak a Közel-Keleten is, ahol az infrastrukturális beruházások nagy százaléka készül kínai cégek által. Kína a Globális Dél országaival fenntartott kapcsolatait ügyesen kezelve, a gazdasági igényeit kielégítve komoly politikai, kereskedelmi és gazdasági befolyást szerzett ezen államokban. A kínai segélyek és kamatmentes, vagy a piacinál jóval kedvezőbb hitelek pedig a fejlődő világ országainak nagy részét készítették a kínaiakkal való együttműködésre. Peking a hitelek nyújtásáért és az infrastrukturális beruházásokért cserébe pedig kereskedelmi egyezményeket és nyersanyaglelőhelyeket kért és kapott.

A kínai módszert természetesen számos kritika éri és érheti. Az emberi jogok és a demokratikus közvélemény hiánya ugyanis elősegíti a kínai terjeszkedést és a piacszerzést, olyan régiókban és országokban is, ahol az autoriter rendszerek és az emberi jogok tiszteletben nem tartása ellen tiltakozó fejlett államok gazdasági nyomásgyakorlás céljából, vagy éppen a hazai közvélemény tiltakozása miatt nem folytatnak kereskedelmi-gazdasági tevékenységet (vagy azt csak korlátozott mértékben teszik). A kínai eszközök azonban mindezek mellett is meggyőzőek, olyannyira, hogy a kedvezményes hitelek, az infrastrukturális fejlesztések az európai államok, így régióink országainak vezetőit is a Pekinggel való együttműködésre ösztönzik.

Ha összehasonlítjuk Peking régióbeli jelenlétét és a fejlődő világban tapasztalt tevékenységeit, Közép-Európa esetén azonos a retorika és hasonlóak az általuk használt eszközök, technikák (puha erő) is. Ennek köszönhetően általában a kínált „csomagok” is hasonlóak: különböző koncessziós jogok megvásárlása (például bányák esetében), helyi, maradandó infrastrukturális fejlesztések, továbbá kedvezményes hitelek, adósság elengedésről szóló megállapodások, kedvezményes feltételek az export számára. Noha régióink nem

büszkélkedhet kitermelésre alkalmas, nagy mennyiségű nyersanyaggal, az infrastrukturális beruházások komoly lehetőségeket jelentenek a kínai cégeknek: sok esetben ugyanis ezeket kínai hitelekkel egészítik ki, ahol viszont kikötés a kínai vállalatok alkalmazása a kivitelezés során. (Origo, 2011) Ennek egy kitűnő példája a budapesti reptéri gyorsvasút építésének terve, mely kínai hitelből, kínai vállalatok kivitelezésében fog megépülni, adott esetben európai fejlesztési pénzeket is felhasználva. Az Uniós támogatások ugyanis komoly hajtóerővel bírnak a kínai vállalatok számára, ahogy láthattuk a lengyel autópálya építés kapcsán is, akik így az európai ár alatt, saját fejlesztéseiket és eszközeiket képesek az infrastrukturális beruházások során használni, sokszoros hasznot hajtva a kínai gazdaságnak. Ha viszont régióink kereskedelmi kapcsolatait tekintjük, Kína erősödő gazdasági jelenléte ellenére szerepünk az ázsiai állam kül- és gazdaságpolitikájában szerénynek tűnik, Európába külföldi befektetések mindössze 5%-a irányul, még annak ellenére is 2004 óta az Unió Kína legfontosabb, egyben legnagyobb kereskedelmi partnere, s a tendenciák tükrében vélhetően 2012-től Peking válik a Közösség legfontosabb kereskedelmi partnerévé.

A „kapu-szerep” elveszti realitását?

Már érintettük fentebb, hogy a korábbi elképzelések, mely szerint régióink kapu lehet az Unió felé, semmissé váltak, talán soha nem is voltak valóban reálisak. Az évekkel ezelőtt hangoztatott nézet szerint hazánk olyan logisztikai és elosztó központ lehetett volna, ahonnan Európa irányába ment volna tovább a kínai áru (akár magyar összeszereléssel vagy hozzáadott értékkel, kibújva az egyes termékekre kivetett védővámok alól). Erre tradicionálisan is hazánk aspirálhatott leginkább, hiszen a rendszerváltás időszakát követően tízezzrel érkeztek kínai migránsok (elsősorban) Budapestre, hogy kínai árukkal kereskedjenek a térségben, illetve Nyugat-Európa irányába. A 2000-es évek második felében a válság-időszak beköszöntével a nyugat-európai államok korlátozásai és fenntartásai is lazultak és a korábbinál is nyitottabbá váltak a kínai kereskedelem iránt és érdekeltté váltak a még komolyabb kooperációban. Ha a kereskedelmet tekintjük, Németország az Unió kínai exportjának 48%-ért felelős (Inotai, 2011: 98), abszolút dominálva az Unió és Peking közti áru-cserét, és Berlin a kínai termékek importálásában is kiemelkedik. Az Unió extra-EU importjának megoszlása: Németország 22%, Hollandia 17%, Egyesült Királyság 13%, Olaszország 10% (uo.). A válság okozta folyamatok és a nyugati államok új politikájának egyik legjobb mutatója az export drasztikus növekedése. A Közösség exportja 44%-kal nőtt az óriási piaccal rendelkező Kínába 2008 és 2010 között (Inotai, 2011: 85), s azóta is folyamatosan évről-évre nő.

A változás oka tehát egyértelmű, a válság által sújtott államok új piacok irányába fordultak, egyúttal tőkeerős befektetőt kerestek, s az export-orientált gazdaságú Kína egy személyben volt képes megfelelni a „kritériumoknak”. Peking, óriási valutatartalékainak diverzifikálását célul kitűzve, úgy döntött segít a rossz helyzetbe jutó államoknak hiányuk finanszírozásában, s államkötvény-vásárlásokba kezdett. Természetesen, a szerepvállalásért cserébe kedvező egyezményeket kötöttek a kínai politikusok, melynek során megrendelések, infrastrukturális fejlesztések és K+F fejlesztések kerültek kínai kezekbe (gondoljunk csak a Volvo esetére, mely autógyártó felvásárlásával a kínai autóipar fontos know-how-ot hozott hozzá). A legközismertebb államkötvény-vásárlások közé tartozott például 2010 júniusában a görög kötvények vásárlása, melynek folyományaként nemcsak a pireuszi kereskedelmi kikötőt bérelte ki 35 évre a kínai állam, hanem egy beruházás után meg is triplázta a konténerkapacitást, továbbá Peking szerződést kötött a görög állammal Kínában gyártott hajók vásárlásáról. Közismert vásárlás volt 2010 júliusában a spanyol államkötvények megvétele is 1 milliárd dollár értékben, s egyes hírek szerint óriási valuta-tartalékának legalább negyedét euróban tartja Peking, noha pontos összegekről egyik európai ország vagy szakértő sem tudna beszélni, mint ahogy arról sem, hogy hány állam esetében valósulhattak még meg államkötvény-vásárlások.

Kínának tehát már nincs szüksége „köztes” szereplőkre az európai piac eléréséhez, a német, holland, brit és olasz piacokon keresztül eléri a Közösség minden szegletét, s a görög kikötő-bérlést is ilyen üzleti megfontolásból szorgalmazták: a pireuszi kikötő kapacitásának növelésével, valamint a Thesszaloniki-i kikötő lehetséges bérlésével Peking ki akarja váltani nápolyi és isztambuli kikötőit, hogy az európai piacokra (és a Balkánra) hajón érkező termékeket Görögországon keresztül is szállíthassa a Közösség országaiba.

Kínai megtorpanás

Kína érthető módon maximálisan érdekelt az Unió megsegítésében, megfontolásai logikusak: számos kedvezményhez, beruházáshoz, megrendeléshez jut; megóvja legfontosabb exportpiacát; megóvja az eurót és egyúttal diverzifikálhatja tartalékait; és megóvja (és megszerzi!) a fontos technológiai központokat és K+F projekteket. Így nem csupán megóvja kereskedelmét, de gazdaságilag és politikailag is megerősíti szerepét Európában, továbbá a technológiai központok bekebelezésével az innovativitás területén tapasztalható hátrányait is folyamatosan dolgozza le.

A kínai finanszírozás azonban megtorpan a kezdeti lendület után, noha továbbra is növekvő valuta-tartalékában az euró aránya egyre markánsabb szerepet kap. A kisebb

megtorpanásnak számos oka lehet, melyek között említhetjük a társadalom ellenérzését, mely elsősorban az internetes felületeken bontakozott ki, kritizálva a jóval magasabb egy főre jutó GDP-vel bíró európai országok „megsegítését”. Repedések jelentek meg a gazdasági teljesítményen is, a növekedés lelassult, a belső kihívások miatt pedig a belső piac megerősítésére koncentrálnak, a tartalékokat inkább könnyen hozzáférhető formában vagy rövid lejáratú kötvényekben igyekeznek tartani. Fontos tényező lehet az európai válság súlyossága és drámai bizonytalansága, a kínai lépés ellenére nem változott számottevően a helyzet, és valószínűsíthető, hogy Peking inkább kivárja többek között Görögország és az euró jövőjét. A 2012 május elején tartott görög választás, az ott induló kisebb pártok üzenete pedig több mint aggasztó az Unió és a közös pénz jövője szempontjából. Ebből is kifolyólag a kínaiak félnek a törlesztésképtelenségtől, ráadásul spirálként nő a válságba jutó országok száma, ami aggasztó számukra is. Az 1999-ben indított Go Global/Go Out Strategy mára lassan és megfontoltan szerez meg fontos szektor-pozíciókat, akvirál különféle tételeket, ezáltal előnyökhöz juttatva Kínát a globális kereskedelem és világgazdaság térképén.

A kínai-magyar megállapodás idején szó volt magyar államkötvények vásárlásáról is, ám ellentétes információk jelentek meg az üzletről, hivatalos jelentések szerint a korábbi ilyen irányú kormányzati információk ellenére Peking végül nem vásárolt magyar államkötvényeket, erre az újabb megállapodásokat követően kerülhet esetleg sor.

Összegzés

Összegezve elmondható, noha a térség államai (ahogy egész Európa) a kínai gazdasági kapcsolatokért futnak versenyt, Magyarország sajátos és kiemelkedő szerepét egyelőre nem fenyegeti a leértékelődés veszélye, bár a tétova és leginkább csak retorikai szinten élő kül(gazdaság)politika alapvető átgondolására van szükség. A kínai piacon ugyanis „ott kell lenni”, ahogy a világ minden gazdasági entitása felismerte ezt, s számos olyan magyar termék létezik, melyre valós kereslet van Kínában, elég, ha csak az éppen felfutóban lévő borpiacra gondolunk. S nem utolsósorban, az import sem megvetendő, a társadalomban élő, rossz minőségű kínai árukról alkotott kép ugyanis tévhit, ahogyan azt Inotai András kimutatja, a kínai import több mint fele már műszaki eszköz, a kínai gazdaság minősége folyamatosan nő, nagyrányú a modernizáció. (Inotai, 2011: 87-88) Mindezekben túlmenően Kínát ismerni, megfelelően érteni és értelmezni kell tudni, ehhez pedig célirányosan szükséges (ki)képezni azokat a szakembereket, akik tereptapasztalatuk, tökéletes nyelvismeretük mellett a kínai gondolkodást is megismerték.

Amikor azonban a Kínával való együttműködésről beszélünk, a hátrányokról, esetleges negatívumokról is említést kell tennünk. Ilyen a negatív kereskedelmi mérleg, mely többek között a mesterségesen alacsonyan tartott kínai valuta következménye is, de jelezhetjük az infrastrukturális beruházások körüli problémákat is, melyek Magyarország számára intő példaként kell, hogy szolgáljanak: az egyébként jó minőségű beruházások (és közlekedési eszközök) is járhatnak problémákkal, ráadásul a kínai infrastrukturális beruházások nem mindig eredményezik a hazai munkaerő bevonását, használatát.

Az évekkel ezelőtt hangoztatott kapu-szerep mára, elsősorban a gazdasági válság következtében elavulttá vált (láthattuk, Románia még hangoztatja). A gazdasági befolyás ugyanis megnőtt Nyugat-Európában, feleslegessé téve régiónkat, mint kaput az Unió nyugati feléhez. A 2011 nyarán aláírt egyezmények azonban már jól ismerik fel a megváltozott szerepkört, s egyfajta vezető szerep lehetőségét, ha nem is az Unióban, de a régióban mindenképp, s a releváns magyar külpolitika célja, hogy az ország a közép-kelet-európai térség logisztikai központjává váljon. A negatív kereskedelmi mérleg pedig országunk esetében nem feltétlen hátrány, hisz a nagy számban érkező termékek re-exportra kerülnek hazánkból a térség államai irányába.

Kína megítélése fontos kérdés még az európai térnyerés kapcsán, az állampolgárok körében az elmúlt években ugyanis nőtt az aggodalom (Atlantic Review, 2008) és továbbra is él a piac bővli árukkal való elárasztásának alapvetően téves nézete (Inotai, 2012). Mérvadó változás viszont, hogy az új körülmények tükrében az európai kormányok hajlandóak szemétkelni az emberjogi aggályok felett, melyek korábban tematizálták a kapcsolatokat.

Felhasznált irodalom

Atlantic Review (2008) Europeans View China as Biggest Threat to Global Security. *atlanticreview.org*. <http://atlanticreview.org/archives/1058-Europeans-View-China-as-Biggest-Threat-to-Global-Security.html> Letöltés ideje: 2012.05.02.

Casarini, N. (2006) The evolution of the EU-China relationship: from constructive engagement to strategic partnership. *Institute for Security Studies*. <http://www.iss.europa.eu/uploads/media/occ64.pdf> Letöltés ideje: 2012.04.27.

Index (2012) Hét egyezményt írtunk alá a kínaiakkal. *index.hu*. http://index.hu/gazdasag/magyar/2012/05/01/megallapodtunk_a_kinaiakkal/ Letöltés ideje: 2012.05.03.

Inotai, A. (2010) Kína világgazdasági szerepének erősödése. Az exportorientált „modell” jövője. MTA VKI, 206.

Inotai, A. (2011) Impact of the Global Crisis on EU-China Relations. In: Matura, T. (2011) *Asian Studies 2011*. Magyar Külügyi Intézet, Budapest.

Krónika (2012) Állami támogatást ígért Boc a Romániában befektető kínai üzletembereknek. *kronika.ro*. <http://www.kronika.ro/index.php?action=open&res=54324> Letöltés ideje: 2012.04.18

Napi Gazdaság (2012) Kína Lengyelországot választotta, nem Magyarországot. *www.napi.hu*. http://m.napi.hu/nemzetkozi_gazdasag/kina_lengyelorszagot_valasztotta_nem_magyarorszagot.517903.html Letöltés ideje: 2012.04.28.

Origo (2011) Tipikus kínai csomagot kapott Magyarország. *origo.hu*. <http://www.origo.hu/gazdasag/hirek/20110701-kinai-magyar-gazdasagi-kapcsolatok-parhuzamok-az-afrikai-terjeszkedessel.html> Letöltés ideje: 2012.04.27.

Románia magyar szemmel (2011) Kínai–román kapcsolatok, egy új kezdet? *eres.blog.hu*. http://eres.blog.hu/2011/08/11/kinai_roman_kapcsolatok_egy_uj_kezdet Letöltés ideje: 2012.04.27.

Tanjug (2012) China strategic partner in all domains. *tanjug.rs*. <http://www.tanjug.rs/news/40748/china-strategic-partner-in-all-domains.htm> Letöltés ideje: 2012.05.02.

Tarrósy, I. (2006): Az el nem kötelezettek mozgalma (1955-2005). In: S. Szabó, P. (szerk.): *Pécsi Politikai Tanulmányok III*. PTE BTK Politikai Tanulmányok Tanszék, Pécs. pp. 63-72.

Tarrósy, I. (2008): Sino-afrikai kapcsolatok a világpolitika rendszerében: Kölcsönös hasznok és lehetőségek a 21. században. *Külügyi Szemle*. VII. évf. 4. szám. pp. 81-93.

Vörös, Z. (2010) EU–China Relations: “Race” for Raw Materials. In: Tuka, Á. – Tarrósy, I. (eds.) (2010) *Borderless Europe. Challenges – Opportunities*. Publikon Kiadó, Pécs. pp. 91–101.

Vörös, Z. - Tarrósy, I. (2012): An Overview of EU-China Relations: From the Race for Energy Security to the Development of Soft Power and Public Diplomacy. In: Chinese-European Cooperation for a Long-Term Sustainability. Budapest, Magyarország, 2011.11.10-2011.11.11. Corvinus University of Budapest, pp. 1-13. http://korny.uni-corvinus.hu/cneucoop_fullpapers/s5/istvantarrosy.pdf